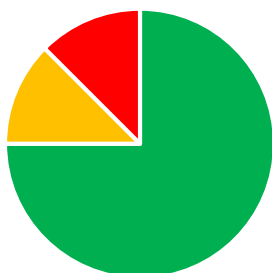


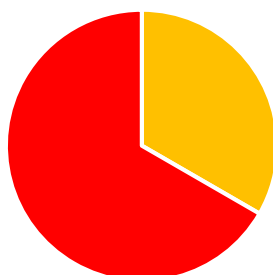
Miljöbokslut 2017 - kortversion

Fördelningen av måluppfyllelse för delmålen i Miljöstrategiska programmet 2017

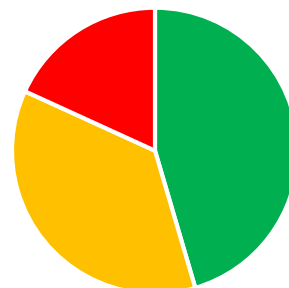
Energi



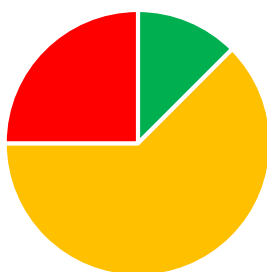
Transporter



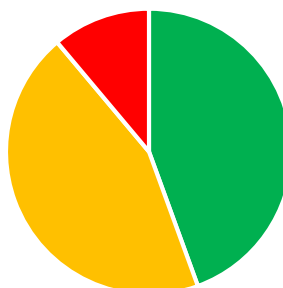
Konsumtion och avfall



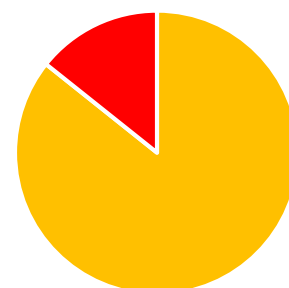
Mark och bebyggd miljö



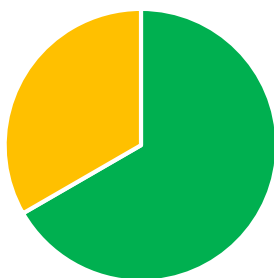
Natur



Vatten



Information och utbildning



Bedömningsgrunder:

Röd - Trenden går åt fel håll och/eller det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att vi ska uppnå målet i tid.

Gul - Arbete har påbörjats, ett fortsatt arbete krävs för att nå målet men vi har kommit en bit på väg.

Grön - Målet har uppnåtts eller är nära att uppnås.

Vad är miljöbokslut 2017 - kortversion?

Miljöstrategiska programmet beslutades i juni 2013 och 2017 är fjärde helåret med programmet. Resultatet från 2017 års arbete följs upp i ett miljöbokslut. Uppföljningen av programmet är uppdelad efter målområdena i miljöstrategiska programmet. I den fullständiga uppföljningen går det att läsa om alla mål och delmål. Graden av måluppfyllelsen för respektive delmål, samt information om det fortsatta arbetet med dessa, är mer utförligt beskrivet i den fullständiga versionen jämfört med i kortversionen.

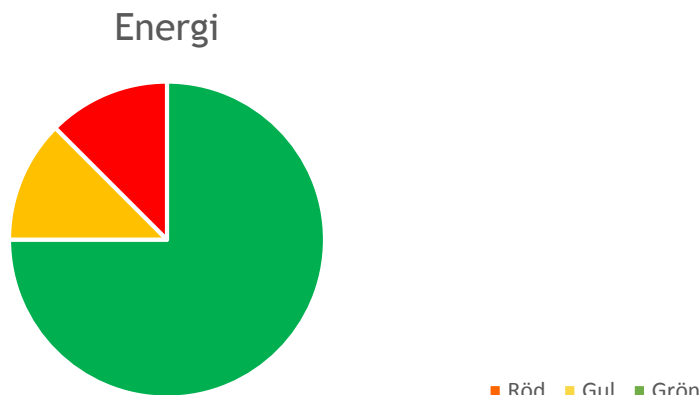
Hur går arbetet?

Det är ett stort engagemang för miljöstrategiska programmet i Gävle kommunkoncern och ett stort antal aktiviteter har genomförts under 2017. Det stora arbete som lagts ner i kommunen i enlighet med det miljöstrategiska programmet har gett utdelning, och 2017 blev Gävle kommun 2:a i Sveriges Miljöbästa kommun i tidningen Aktuell hållbarhets kommunranking. Det visar att det miljöstrategiska programmets åtgärder och avsatta resurser till miljöarbetet givit resultat. Under 2017 har särskilda satsningar gjorts kring de målområden som tidigare varit röda.

I miljöbokslutet för 2017 har 18 av 53 delmål bedömts som gröna eller är mycket nära att uppnås. För 23 delmål har arbete påbörjats och ett fortsatt arbete krävs för att nå målen, men vi har en plan för att nå våra mål. 11 delmål har bedömts som röda, dvs. utvecklingen för dessa delmål går åt fel håll och/eller det räcker inte med de insatser som hittills har genomförts för att vi ska uppnå målen i tid. Jämfört med 2016 har ytterligare 8 delmål bedömts som gröna.

I miljönätverket och i programmets styrgrupp finns goda möjligheter för utvärdering, samverkan och ständig förbättring av struktur och arbetssätt. En gemensam verksamhetsplanering har skett för 2017. Framåt behöver vi bygga vidare på det stora engagemang för frågorna som finns i förvaltningarna och bolagen och ha uthållighet i det fortsatta arbetet. Det finns en koppling mellan avsatta resurser och verksamheternas prioritering och resultat. Där det finns en eller flera utsedda att arbeta på heltid med miljömålen genereras fler aktiviteter som bidrar till att uppnå miljömålen, än i de verksamheter som inte har möjlighet att avsätta personal som arbetar med frågorna.

Energi



Energimålet har åtta delmål. Sex av dessa har fått bedömningen grönt, ett har fått bedömningen gult och ett av dem har fått bedömningen rött. Jämfört med 2016 är det fyra delmål fler som blivit gröna. Nedan sammanfattas delmålen status.

GRÖN Mellan 2009 - 2017 har den totala elanvändningen (kWh/m²) minskat med ca 21 %. Detta betyder att vi redan nått vårt mål om en minskning med 20%. Under samma tidsperiod har värmeanvändningen i kommunkoncernens fastigheter, lokaler och bostäder minskat med 12 %, vilket betyder att vi redan har nått vårt mål om en 10% minskning.

Näringslivets och gävlebornas energianvändning i fastigheter och anläggningar ska vara fossilfri 2030. Koldioxidutsläppen från energisystemet fortsätter minska. Gävle Energi AB erbjuder gävlebor och företag fjärrvärme som består av 99,9 % förnybar energi år 2017. Dessutom erbjuds el som är 100 % förnybar. Detta skapar goda förutsättningar för gävlebor och verksamma i Gävle att använda förnybar energi. Energi och klimatrådgivning på kommunledningskontoret arbetar med full kraft för att vi ska nå vårt mål.

Produktionen av biogas ska öka med 400% till år 2017 jämfört med år 2012. Produktionen av biogas ökade inte i den omfattningen till 2017 pga att biogasanläggningen togs i drift först under hösten 2017. Nu när den nya produktionsanläggningen har startat kommer dock produktionen öka i snabb takt.

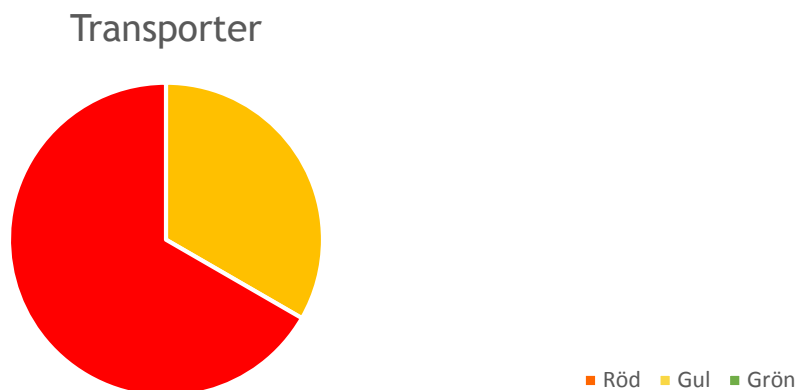
Gävle kommunkoncern ska vara fossilfritt 2018. Kommunkoncernen har enbart elavtal med energibolag som levererar förnybar el, så målet på 100% förnybar energi är på god väg att nås till år 2018.

Primärenergifaktorn för fjärrvärme ska inte överstiga 0,05. Den ligger nu på 0,03 vilket betyder att vi når målet med god marginal. Primärenergifaktorn är ett mått på hur effektivt naturresurser omvandlats innan energin når användaren. Ju lägre siffra desto bättre.

GUL Produktionen av förnybar energi ska öka i Gävle kommun. Produktionen av solenergi inom Gävle Kommunkoncern fortsätter öka. Solproduktionen har ökat med 436% jämfört med vårt målvärde på 600% till år 2020. Den stora ökningen beror till stor del på solcellsinstallationer på Gavlehovs tak. Energitillgången från Gävle Energis vattenproduktion är något lägre för 2017.

RÖD Energianvändningen hos Näringslivet och gävleborna ska bli 25% effektivare år 2020 jämfört med 2009. Den senaste statistiken (2015) visar att energianvändningen gått ner något jämfört med föregående år. I forumet energirådet har flera förvaltning och bolag arbetat strategiskt med att genomföra energiplanen och se till att kommunen når energimålet.

Transporter



Transportmålet har sex delmål. Två av dessa har fått bedömningen gult och fyra av dem har fått bedömningen rött. Detta är samma antal som 2016, men två av målen har bytt färg. Nedan sammanfattas statusen av delmålen.

GUL Resor, transporter och användning av drivmedel inom kommunkoncernens verksamheter ska minska. För anställda och förtroendevalda i kommunkoncernen har körda km med privat bil minskat med drygt 200 000 km. Detta beror bland annat på att Gavlegårdarna har gjort en stor minskning av sina körda km. Flera andra bolag och förvaltningar har också lyckats minska körda km med privat bil. Antal korta flygresor under 50 mil har ökat markant jämfört med 2016. Dock är antalet lägre än 2015. Den totala flygsträckan i km har minskat markant, vilket också medför att CO₂-utsläppen från flyget har minskat till 453 ton jämfört med 677 ton 2016. Antalet resor med tåg har minskat med ca 33 %.

Gävle kommunkoncerns resor och transporter ska vara fossilfria 2020. Andel fordon som kan drivas med i huvudsak fossilfria drivmedel har ökat från 35 % 2016 till 44 % 2017. Under 2017 tillkom fler laddplatser för elbilar. Andelen biogas, el och etanol i jämförelse med den totala drivmedelsanvändningen har ökat till 26 % 2017 jämfört med 17 % 2016.

RÖD Körsträckan med bil i Gävle kommun ska år 2025 ha minskat med 25% per invånare jämfört med 2012. Data från SCB visar dock att bilresandet i Gävle kommun har ökat sedan 2013.

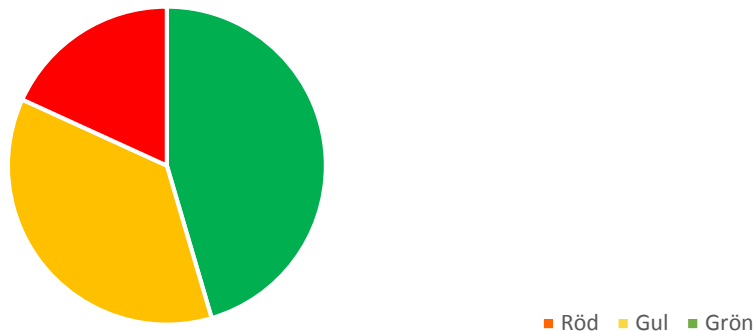
Kollektivtrafikens marknadsandel i Gävle kommun ska fördubblas till 2030 jämfört med 2006, i förhållande till annat motoriserat resande. Antalet resande med X-trafik visar en svag minskning (2 %) under 2017. Av detta har busstrafiken minskat med 2,4 % och tågtrafiken ökat med 5 % jämfört med 2016.

Antalet resor med cykel ska fördubblas, men mätningar år 2017 visar att cykelresandet i Gävle minskar. Flera åtgärder har gjorts under 2017 men mer insatser behövs.

Gävlebornas och näringslivets resor och transporter ska vara fossilfria år 2030. Utsläppen har minskat något mellan 2013 och 2015. Andelen fordon som i huvudsak kan drivas på förnybart drivmedel för hela Gävle kommun som geografiskt område, har ökat från 6,2 % 2015 till 6,3 % 2017. Gävle kommun vann 2017 Laddguld och var bästa elbilskommun. Vi behöver öka insatserna på området för att säkerställa att vi når målet till 2030.

Konsumtion och avfall

Konsumtion och avfall



Målet för konsumtion och avfall har tolv delmål. Fem av dessa har fått bedömningen grönt, fyra har fått bedömningen gult och två har fått bedömningen rött. Ett delmål har inte gått att bedöma. Nedan sammanfattas statusen av delmålen.

GRÖN Under 2017 var Gävle kommunkoncerns ekologiska livsmedelsinköp 42 %, vilket är en liten ökning jämfört med 2016. (målet är 50 % år 2020).

Matavfallet från regionen rötas från och med 2017, vilket uppfyller delmålet om att matavfallet från regionen ska användas som en resurs år 2017. Mängden matavfall som slängs inom vård, omsorg och skola inom kommunkoncernen ska minska med 20% år 2017 jämfört med 2012. Mätningen av totalt matsvinn per portion i skolan visar att matsvinnet har minskat med 10 % från 2016 till 2017.

Samhällsbyggnad Gävle bedriver kontinuerligt arbete för att minska nedskräpning, vilket är ett annat delmål. Förutom det löpande arbetet med sopkorgar och städning av staden pågår projektet Håll Gävle Rent. Dessutom finns möjlighet till källsortering i alla förvaltningar och bolag. Ännu kan dock inte *alla* fraktioner källsorteras vilket innebär att mer arbete återstår gällande källsortering.

GUL Ett annat delmål är att gävlebornas användning av, och exponering för, miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska. Exempel på åtgärder är arbete med "kemikaliesmart förskola", användning av hållbara material vid nybyggnation, kemikalienätverket samt kemikaliekrav i upphandlingar.

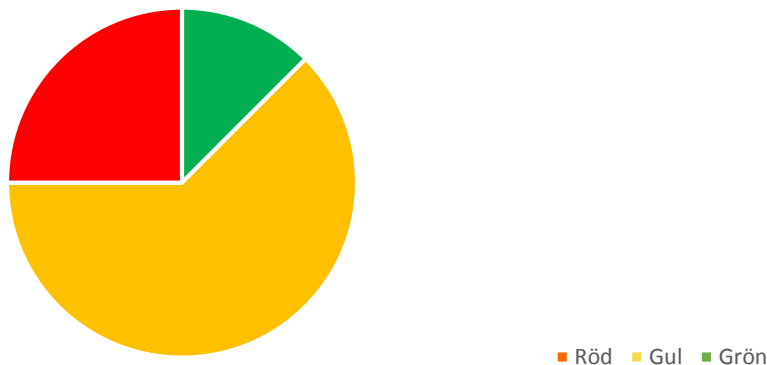
Produkter och tjänster som upphandlats av Gävle kommunkoncern ska vara miljömässigt hållbara. Under 2017 har arbetet fortsatt med att ställa miljökrav vid upphandlingar av produkter och tjänster. För att uppnå målet krävs mer resurser för uppföljning av ställda miljökrav, samt för att ställa miljökrav i alla upphandlingar. Omvårdnad Gävle har under 2017 genomfört en förstudie/kartläggning av arbete med upphandling, inköp och miljökrav i Omvårdnad Gävle verksamhet.

RÖD Gävlebornas konsumtion ska vara resurseffektiv och hållbar. Under de senaste fjortonde åren har den totala avfallsmängden ökat. Förpackningsåtervinningen ökar vilket är bra, men det finns fortfarande ca en tredje del kvar som hamnar i restavfall. Det är en fortsatt utmaning med den ökade konsumtionstakten, och den miljöpåverkan det medför både i produktion och distribution nationellt och globalt.

Slam och restprodukter ska användas som en resurs på bästa miljömässiga sätt år 2017. En Slamstrategi och handlingsplan för fortsatta utredningar och aktiviteter togs fram 2015. Bästa lösningen som är tillgänglig för närvarande med dagens slam används. Deponi för Duvbackens slam och deponitäckning för övrigt slam. En mindre mängd slam används för test av ny teknik för slam (Biokol).

Mark och bebyggd miljö

Mark och bebyggd miljö



Målet för mark och bebyggd miljö innefattar åtta delmål. Ett av delmålen har fått bedömningen grönt, fem har fått bedömningen gult och två har fått bedömningen rött. Det är en liten förbättring jämfört med 2016, då ett mål förbättrats från rött till gult. Nedan sammanfattas statusen av delmålen.

GRÖN Vid byggande och underhåll ska material och metoder som är resurssnåla och sunda användas. Det finns goda möjligheter för att vi ska nå målet för kommunala fastigheter år 2020. Gavlefastigheter certifierar sina nybyggnader enligt Miljöbyggnad silver och Gavlegårdarna strävar efter denna nivå vid nybyggnation men certifierar inte byggnaderna.

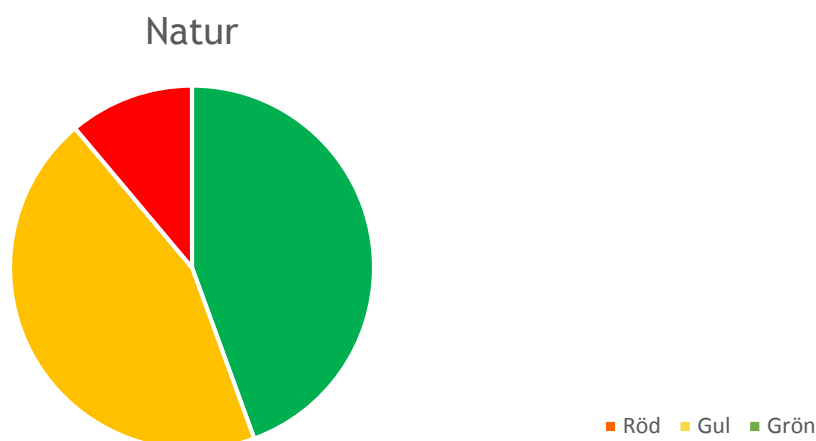
GUL Mark ska återanvändas i större utsträckning för att bebyggelsen inte ska spridas ut. 3 och 6 lucktomter har bebyggts. Prioriteringsgrunder gällande ianspråktagande av mark har tagits med som riktlinje i den nya översiktsplanen. Kompensationsåtgärder ska genomföras när värdefull parkmark eller värdefull naturmark exploateras. Arbete med kompensationsåtgärder aktualiseras i översiktsplanen för Gävle kommun. 2017 har inga ärenden angående kompensationsåtgärder hanterats, vilket är positivt.

Kommunkoncernens mark för jord- och skogsbruk ska brukas långsiktigt hållbart senast år 2020. Andelen kommunägd jordbruksmark som brukas ekologiskt har ökat till 69 % 2017 jämfört med 17 % 2016. En ny skogspolicy är antagen under 2017.

Nya byggnader och anläggningar ska lokaliseras anpassat till ett förändrat klimat år 2020. En ny VA-plan antogs i början av 2016. En aktivitetslista för delstrategier finns framtaget och åtgärder enligt denna genomförs. En ny översiktsplan för Gävle kommun antogs i slutet av 2017 och som innehåller riktlinjer för klimatrisker och anpassningsåtgärder. För att nå delmålet att all nybyggnation ska vara anpassad för optimal avfallshantering avseende källsortering, tillgänglighet och säkerhet krävs nya rutiner och uppföljning i form av stickprovskontroller. Rutiner finns framtagna för och dialog kommer att ske mellan Samhällsbyggnad och Gästrike återvinnare för att se hur rutiner och samarbete kan förbättras

RÖD För att uppnå delmålet minskade negativa effekter av buller och vibrationer måste planering och åtgärder för utsatta områden göras, exempelvis genom minskat biltrafikflöden i bullerstörda områden, ökat antal elfordon i stadstrafiken, sänkta hastigheter och genomförande av bullersanerande åtgärder. Vid den senaste bullerkartläggningen i Gävle kommun var det över 2500 fastigheter som överskred 55 dB(A) vid fasad. En ny kommuntäckande bullerkartläggning påbörjades under 2017 som kommer att vara klar i mars 2018

Luften ska vara så ren att människor, djur, växter och kulturvärden inte skadas. 2017 överskreds miljökvalitetsnormen för PM10 på fyra gator, vilket är en mer än 2016. Totalt är det 9 gator inom övre utvärderingströskeln avseende dygnsmedelvärden, dvs en gata mer än 2016. När det gäller miljökvalitetsnormen för kvävedioxiderna så överskreds den på totalt 13 gator dvs lika många som 2016.



Naturmålet har nio delmål. Fyra av dessa har fått bedömningen grönt, fyra har fått bedömningen gult och ett har fått bedömningen rött. Jämfört med 2016 har ytterligare tre delmål fått bedömningen grönt, och ett av delmålen har fått bedömningen rött. Nedan sammanfattas statusen av delmålen.

GRÖN Arealen ängs- och betesmark som brukas ska inte minska jämfört med arealen år 2011. Tio örtbackar har hävdats i kommunens regi under 2017. Den totala betesarealen har ökat de senaste fyra åren och ligger 2017 på 697 hektar.

Användningen av parkområden för närrökreation ska öka till år 2020. Antal besökare vid parkområdena T-udden, Sätorskogen och Valls Hage var 2017 totalt 9341 besökare per månad jämfört med 6062 besökare per månad 2016. År 2015 ska det finnas ett stadsbad i Gävleån. Delmålet är uppfyllt. År 2020 ska Gävles arboretum Valls Hage vara komplett och välbesökt med inhemska träd- och buskarter. Besöksmätningar har genomförts som visar att 44 475 besök gjorts i Valls Hage under 2017. Detta innebär 3706 besökare per månad. Den färdiga planen för efterlevnad och skötsel är framtagen under 2017 och håller på att implementeras.

GUL År 2020 ska ytterligare 1000 hektar värdefulla natur- och rekreationsområden vara skyddade, jämfört med 2011. Inga naturreservat bildades under 2017 och utfallet ligger kvar på 617,5 ha. Arbetet med att färdigställa bildandet av Limöns naturreservat skjuts till 2018 pga hög arbetsbelastning. Ett annat delmål är att alla åtgärdsprogram, som berör kommunen, för hotade arter ska vara implementerade i kommunkoncernens verksamhet senast år 2020. Arbetet med att identifiera vilka åtgärdsprogram som är aktuella för Gävle kommun samt utföra åtgärder kommer att göras under 2018.

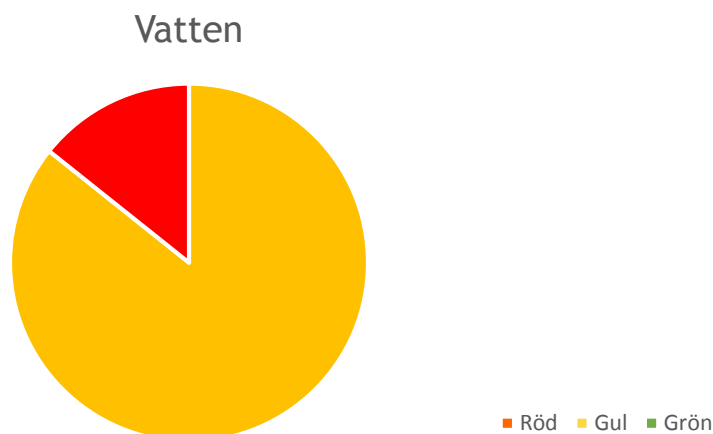
Tysta områden som är värdefulla för rekreation och friluftsliv ska bevaras. En ny kommuntäckande översiktsplan med ställningstagande för tysta område beslutades av Kommunfullmäktige i december 2017.

En strandpromenad med natur- och kulturinformation ska finnas längs Norrlandet år 2020. Större delen av strandpromenaden längs Norrlandet anlades under 2017. De tre delområden som kvarstår kommer att färdigställas under våren 2018. Under 2018 kommer det att utreda på vilket sätt och i vilken omfattning informationsinsatser ska göras.

RÖD År 2020 ska alla tätortspark- och naturområden i Gävle främja biologisk mångfald och vara väl tillgängliga. En framgångsfaktor för målet är att kommunen antar styrande dokument där det fastläggs vilka park- och naturområden som har betydelse för tätorterna.

Alla värdefulla park- och naturområden behöver också en framtagen skötsel- och utvecklingsplan som följs. För nya parker som anläggs finns underlag för arbetet, men för de befintliga parkerna går arbetet långsamt och har inte varit prioriterat under 2017.

Vatten



Vattenmålet har sju delmål. Sex av dessa har fått bedömningen gult och ett har fått bedömningen rött. 2016 fick ett mål bedömningen grönt, tre gult och två rött. Nedan sammanfattas statusen av delmålen.

GUL Befintliga vattentäkter och blivande vattentäkter ska skyddas och säkras senast år 2020. Andelen skyddade vattentäkter var 25% år 2017, vilket är samma som 2016.

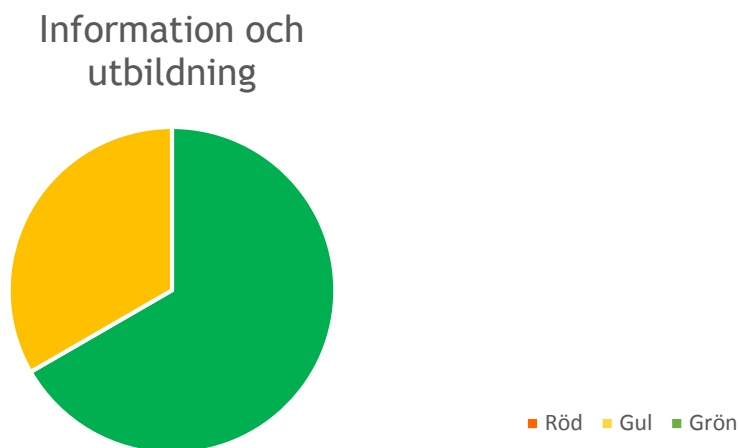
Gävle kommunkoncern ska minimera risken för negativ miljö- och hälsoeffekter vid översvämningar och ökade flöden (till följd av ändrat klimat). I arbetet med översiktsplanen har klimatanpassning integrerats. Klimatanpassningsfrågorna har även inkluderats i risk- och sårbarhetsanalysen samt i VA-planen för Gävle kommun. För att nå målet behöver även dessa styrdokument implementeras i kommunens verksamhet i god tid innan 2020. Ett annat delmål är att förorenat vatten och avloppsvatten inte ska släppas ut till sjöar, vattendrag eller kustområden. Det har gjorts inventeringar av dagvattenledningar under mark i samband med underhåll/skador och under 2017 har 9 km av ledningsnätet förnyats. De dagvattenanläggningar som finns ovan mark, tex dammar, har inventerats under 2017. Gävle kommun deltar i EU-projektet Iwater och i och med detta har en ny dagvattenpolicy tagits fram som är ute på remiss. Riktlinjer för hållbar dagvattenhantering kommer att tas fram under våren 2018.

Miljöbelastningen från spillvatten ska minska. Andelen åtgärdade pumpstationer som är utrustade med provtagningsmöjlighet och bräddflödesberäkning ligger på samma nivå som 2016, dvs 85 %. Under 2017 har 372 enskilda avlopp anslutits till kommunalt VA (Norrlandet 340 st, Forsby 20 st och Rörberg 12 st). Därutöver har 39 st enskilda avlopp åtgärdats under 2017. Totalt sett har 411 enskilda avlopp åtgärdats.

Äldre deponier ska vara åtgärdade senast år 2025 så att spridning av farliga ämnen från dessa minimeras. Sluttäckning av Åbyfors f.d. deponi är projekterad och klar för upphandling av entreprenör. För deponin på Avan har undersökningar genomförts och riskbedömningen visar att deponin inte utgör en uppenbar risk för människors hälsa eller. För deponierna i Bergby och Norrsundet har det under 2017 pågått uppföljande undersökningar för att utreda om vidtagna åtgärder varit tillräckliga eller om ytterligare åtgärder är nödvändiga. För Norrsundet har dessutom en inventering och provtagning av enskilda brunnar nedströms deponiområdet genomförts.

RÖD I alla vattendrag, sjöar och hav ska det finnas goda reproduktionsmöjligheter och livskraftiga bestånd för fiskar och andra vattenlevande djur år 2020. Dessvärre är andelen sjöar och vattendrag som uppnår god ekologisk och kemisk status i Gävle kommun var bara 25 % år 2016, vilket är den senaste statusklassningen. Under 2017 har en vattensamordnare anställts på Kommunledningskontoret. För att nå målet till 2020 behöver insatser göras samordnat inom vattenförvaltningen.

Information och utbildning



Målet Information och Utbildning har tre delmål. Två av dem har fått bedömningen grönt och ett har fått bedömningen gult. Det är något bättre än 2016 då ett delmål var grönt och två gula. Nedan summeras statusen av delmålen.

GRÖN Gävlebor och näringsliv ska kunna ta del av information och verktyg för att kunna agera hållbart. Information om kommunens miljöstrategiska program sprids genom en årlig miljögala (Gävle Miljögala) och genom en hemsida. Gävle Miljögala 2017 är dock framflyttad till mars 2018. På hemsidan kan besökare hitta information om programuppföljning, Miljöbokslut och sidan marknadsför även kampanjer och evenemang med koppling till miljömässig hållbarhet. På hemsidan finns också tips och råd för hur gävlebor och näringslivet kan bidra till att nå miljömålen. Gävle kommun använder även sociala medier för att sprida information kring miljö och hållbarhet. Under 2017 har nätverket Hållbart näringsliv startats med 50 företag. I nätverket har bland annat tematräffar och utbildning i Hållbarhetredovisning anordnats.

Gävle kommun har undersökt hur nöjda gävleborna är med kommunens miljöarbete och resultatet visar att de är nöjda (andra betyg är: godkänt och mycket nöjd). Resultatet är något bättre än 2016.

GUL Alla elever ska ha kunskap och handlingskompetens, i förhållande till sin ålder, för att kunna agera hållbart. För att nå målet bedriver Utbildning Gävle ett kontinuerligt arbete som kallas Lärande för Hållbar Utveckling, LHU. Ett annat exempel är att fler skolor under 2017 har påbörjat ett arbete mot **Grön Flagg** (ett program som hjälper lärare och pedagoger att väcka upptäckarglädje kring hållbarhetsfrågor hos barn och unga) och utmärkelsen Skola för Hållbar Utveckling. **Totalt har nu 56% av skolorna påbörjat arbetet.**

Tack vare extra ekonomiskt bidrag från miljöstrategiska programmet har antalet skolträdgårdar mer än fördubblats sedan 2016. Nu har mer än hälften av verksamheterna en skolträdgård.

Alla medarbetare och politiker ska i förhållande till sin roll ha tillräcklig kunskap i miljöfrågor för att kunna agera hållbart. Ankaret används för att nå ut till de anställda. Ett antal kampanjer har genomförts under året som tex Kampanj för att åka kollektivt där 100 medarbetare fick åka gratis kollektiv under 1 månad. Kampanjen Vintercyklisten har genomfört 2017 med 20 medarbetare inom Gävle kommun och 20 gävlebor. På Utbildning Gävle har ett "utvecklingsverktyg" för lärande för hållbar utveckling tagits fram, som alla medarbetare nu tar del av under läsåret 2017/2018 där bl.a. kunskap om miljöfrågor, kännedom om miljöstrategiska programmet och resepolicyn ingår.